

Ympäristöministeriö
Lausuntopalvelu.fi

VN/27126/2023

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan useita säännösmuutoksia, joilla toteutettaisiin ympäristöllisten asioiden yhden luukun asiointimahdollisuutta uudessa valtiossa Lupa ja valvontavirastossa.

Lausunto annetaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön pykäläehdotuksista.

Etelä-Savon maakuntaliitto vastaa lausuntopalvelussa oleviin lausuntopyyntöihin pykäläkohtiin seuraavasti:

Laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa

2 luku Yhteyspisteviranomainen

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää hyvänä uudistuksena uuden lupa- ja valvontaviraston perustamista, joka toimisi myös lupa-asioissa yhteyspisteviranomaisena. Kuitenkin viraston sisällä pitää luvan myöntämiseen liittyvät tehtävät ja toisaalta lupien noudattamisen valvontaan liittyvät tehtävät pitää erillään ja toisistaan riippumattomina, jotta voidaan taata puolueeton ja riittävä valvonta toiminnolle.

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

Hankkeita, joita etusijamenettely koskisi on lueteltu lain kolmannen luvun 11 §:ssä runsaasti. Etusijamenettely pitäisi kuitenkin olla poikkeuksellista ja lyhytaikaista sekä hyvin perusteltua. Energiasiirtymä, energian saannin turvaaminen ja ilmastonmuutoksen torjunta ovat hyviä perusteita, mutta tuskin niiden toteutuminen vaikeutuu, hidastuu merkittävästi tai riippuu kokonaan muutaman kuukauden pitemmästä lupien käsittelyajasta. Etusijan saavat hankkeet tulisikin määritellä tiukemmin kuin 11 §:ssä on määritelty ja todettava etusijamenettelyn poikkeuksellisuus. Tätä edellyttää hankkeiden ja hakijoiden tasapuolinen ja yhtäläinen kohtelu.

Lakiteksti tulisi kirjoittaa niin, ettei synny kuvaa automaattisesta lupien myöntämisestä etusijahankkeille. Viranomaisella täytyy olla mahdollisuus myös hylätä hakemus. Tämä asia, samoin kuin se, että hakemusten on oltava yhtä korkealaatuisia kuin muidenkin hankkeiden on tehtävä myös hakijalle selväksi.

Herää myös kysymys, onko etusijamenettely ylipäätään kirjattava lakiin, jos kyse on väliaikaisesta tilanteesta (energiasiirtymä), eikä asian voisi hoitaa esim. asetuksella tai valtioneuvoston ohjeistuksella?

Laki ympäristönsuojelulain, vesilain ja ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta

Etelä-Savon maakuntaliiton mielestä hankkeen ympäristölupaa ja/tai vesilupaa ja ympäristövaikutusten arviointiprosessia ei tulisi yhdistää. YVA-prosessissa käsitellään päätöksenteon pohjaksi laajasti hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutuksia sekä kuullaan osallisia ja niitä, joihin hanke saattaa vaikuttaa. Vasta kun hanketoimija on valinnut toteuttamiskelpoisimman vaihtoehdon (YVA-prosessin jälkeen), niin hankkeelle voidaan hakea tarvittavat luvat.

Etelä-Savon maakuntaliitto ei näin ollen kannata lupahakemuksen ja arviointiselostuksen yhtäaikaista kuulemistä. Tätä ei tulisi yhdistää edes, esitetyn vaihtoehdon 1 tapauksessa, jossa on kyse olemassa olevan hankkeen muutoksesta, koska myös tässä tapauksessa voi olla useita muutosmahdollisuuksia, jotka pitäisi kaikki ensin tutkia ennen päätöksen tekoa, poikkeuksena tästä tulisi olla vain ne hankkeet, joilla on vain yksi toteutusvaihtoehto, kuten nykyiseen lakiin on kirjattu. Nykyistä pykälää 22 a ei tulisi muuttaa.

Ehdotus, että hanketoimijan olisi valittava arviointiselostusvaiheessa toteutettava vaihtoehto on vastoin sitä periaatetta, että osalliset voivat ottaa kantaa vaihtoehtoihin kuulemisen aikana, usein valittu vaihtoehto on myös kompromissi toisaalta osallisten haluaman ja toisaalta hanketoimijan priorisoiman vaihtoehdon väliltä. Jo nyt on mahdollista tehdä YVA-selostuksen ja eri lupien edellyttämiä selvityksiä yhtä aikaa, mikä nopeuttaa prosessia.

YVA-lain 36 §:ssä arviointimenettelyn poikkeukset, on säädetty, ettei VVA-prosessia sovelleta sellaisiin hankkeisiin, joiden yksinomaisena tarkoituksena on puolustukseen tai siviilivalmiuteen liittyvät toimet, jos arviointimenettelyn soveltaminen vaarantaisi niiden tarkoituksen. Tähän esitetään lisättäväksi, että valtioneuvoston yleisistunto voi poikkeustapauksissa päättää olla soveltamatta arviointimenettelyä hankkeen kiireellisyydestä takia.

Etelä-Savon maakuntaliitto ei pidä kiireellisyyttä riittävänä perusteluna olla tekemättä vaikutusten arviointia, etenkin kun sen ajallista kestoa ollaan yhteismenettelyjen avulla muutoinkin huomattavasti lyhentämässä. Lisäksi YVA-menettelyn tarvitsevat hankkeet ovat isoja hankkeita, joiden suunnittelu vaatii riittävästi aikaa, jotta ne voidaan toteuttaa siten, että haitalliset vaikutukset minimoidaan ja asukkaiden hyväksyntä hankkeelle saavutetaan. Hankkeen toteuttamiselle voi olla päinvastoin haitaksi kiireellisyys, mikä voi kostautua esim. valituskierroksena.

YVA-lakia on lisäksi muutettu siten, että hankeluettelossa YVA-lain mukaista vaikutusten arviointia vaativien tuulivoimalahankkeiden voimaloiden enimmäismäärä on pudotettu 10 voimalasta 7 voimalaan kokonaistehon ollessa edelleen 45 MW. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää muutosta perusteltuna.

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole muuta huomautettavaa lakiehdotuksiin.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
maakuntajohtaja

Sanna Poutamo
ympäristöpäällikkö

Jakelu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.